

KUIKENS SEKSEN

Een van de moeilijkste dingen voor de hobbyfokker is het seksen van de kuikens. Hier zijn wat handige tips van diverse auteurs.

HET SEKSEN VAN WELSUMER KUIKENS

Door: Geoffrey Johnson - Welsummer Club of Great Britain

De Welsumers stammen – net als andere pluimveerassen – af van de wilde boshoenders. Er komen maar twee vormen van pigmentatie voor bij deze hoenders: zwart en rood. Zonder deze twee zouden alle veren wit zijn. De Welsumers hebben zoals we dat noemen, de 'wildkleur'; de natuurlijke pigmentatie die de mannetjes attractief maakt voor de vrouwtjes en die de vrouwtjes bescherming biedt als ze zitten te broeden.

De Welsumer is een van de rassen waar we door ervaring bij kuikens van één dag oud al kunnen zeggen wat haantjes of hennetjes zijn, en zeker bij raszuivere dieren. De laatste 20 jaar heb ik honderden kuikens gebroed en door de kuikens te merken die ik als haantje zag, bleek dat het mogelijk is om het voor 90% bij het rechte eind te hebben.

Fig 4 pullet

Fig 2 pullet

De kuikens die stevast **hennetjes** zijn, hebben een zware chocoladebruine streep van de bovenkant van de kop tot onder aan de rug, met een goudgele streep aan weerszijden. (zie fig. 4)

Ze hebben ook een donkere oogstreep. (zie fig. 2)

Fig 3 cockerel

Fig 1 cockerel

De **haantjes** zijn de kuikens waarbij de streeptekening minder scherp is, meestal wat geelbruin aan de nek. Soms is er helemaal geen of enkel wat vage streep-tekening. De smalle lichte strepen er-naast zijn bleek geelbruin en vaag. (zie fig. 3). De oogstreep is ook veel minder duidelijk of helemaal afwezig. (zie fig. 1)

Bij de 10% twijfelgevallen moeten we ons oordeel even uitstellen en wachten tot de nieuwe borstveertjes beginnen te groeien, als ze 4 à 5 weken zijn. Deze zijn zwart bij de haantjes en veel lichter, zalmkleurig bij de hennetjes, waarmee het onderscheid zonder twijfel gemaakt kan worden.

Natuurlijk zijn er veel fokkers die maar kleine aantallen fokken en die geen haan wegdoen voordat ze zeker weten welke het meest geschikt is om aan te houden, maar het is toch altijd prettig om te weten hoeveel hennen men heeft. Voor degene die grote aantallen fokt, kan het vroegtijdig verkleinen van het aantal hanen zorgen voor bezuiniging op de voerrekening en meer opfokruimte voor de rest.

Doe eerst ervaring op in het seksen van eendagskuikens door een groot aantal gesekste kuikens te merken met kuikenringen of vleugelmerken en daarna te zien in hoeverre het correct was. Als je de haantjes en hennetjes gescheiden op kan fokken is dat ook een optie.

Op deze leeftijd al weten wat haantjes of hennetjes zijn, kan ook soms helpen bij het besluit of je een zwak kuiken zal aanhouden of niet.

Test jezelf eens een aantal broedrondes – je zult versteld staan over de accuraatheid!

*Dit artikel werd ons aangeboden door de Welsummer Club of Great Britain.
Website www.welsummerclub.org.*

MEER TIPS OVER HET SEKSEN VAN KUIKENS **Door: Greg Davies, Australië.**

Commerciële pluimveebedrijven hebben allerlei trucjes om het geslacht van net uitgekomen kuikens vast te stellen. Meestal is dit gebaseerd op het kruisen van twee verschillende rassen, en daar hebben wij als serieuze fokkers van pure raskippen dus niets aan. Voor ons zal het dus wat langer duren om te weten van haantjes en wat hennetjes zijn, vooral bij de zware rassen. Als de kuikens een maand oud zijn kunnen we bij de **lichte rassen** meestal wel zien wat de haantjes zijn. Ze hebben grotere en rodere kam en lellen en zijn meestal veel bijdehanter dan hun zusjes. Bij de zware rassen kan met het vaak de hennetjes

onderscheiden omdat ze sneller en gelijkmatiger in de veren komen. Het nieuwe verenpakje van de haantjes groeit langzamer en laat langer kale plekken zien. (Maar dat is niet altijd het geval.)

De beste manier is dan ook om het gedrag van de kuikens te observeren. Zeil bijvoorbeeld eens een hoed o.i.d. over de groep en kijk hoe ze reageren. De haantjes zullen zich instinctmatig oprichten en de typische waarschuwingskreet geven; de hennetjes hebben juist de neiging om zich neer te drukken en geen geluid te maken.

In de onderstaande tabel staan de meest opvallende verschillen tussen hanen- en hennenkuikens van de **zwarte rassen**, op een leeftijd van 5 weken.

Haan	5 Weken oud	Hen
Middelgroot, roze	kam	Klein, geelachtig
Stevig, lang	poten	Fijn, korter
Kort, stomp, gebogen	staart	Langer, recht
Donzig met een dunne lijn veerstoppels overlans in het midden	rug	Vergevorderde bevedering ook op de flanken
Nog weinig bevedering	zijkant nek, krop & flanken	Al behoorlijk bevederd
Bloot, zichtbare slagpenaanzet	schouders	Bedekt met kleine veertjes
Opgericht en alert	stand	Lagere stand

TIPS UIT ANDERE BRONNEN

Toch is het ook mogelijk om binnen hetzelfde ras te kruisen en scheikuikens te krijgen. Fokkers gebruiken soms de 'klassieke' goud x zilver kruising in hun foktoom. Om scheikuikens te krijgen moet je een gouden haan paren aan een zilveren hen. De hanenkuikens zijn witachtig grijs of heel lichtbruin, en de hennenkuikens hebben roodachtig bruin dons. Let op: andersom werkt dit niet! Dan zijn zowel de hanen- als hennenkuikens zilverkleurig.

Onder: Goud- en zilver zwart gezoomde Sebricht kuikens. Foto: Elio Corti.

Zo'n kruising kan om verschillende redenen gedaan worden, meestal is dat om 'iets' in de stam te verbeteren, of omdat er geen fokhaan in de goede kleur beschikbaar is. En scheikuikens hebben is soms best handig. Maar al lijken de hanen uit deze kruising dan wel zilver, genetisch zijn ze echter half goud, half zilver en ze krijgen vaak toch hier en daar wat 'gouden' veren bij het opgroeien. De hennen uit deze kruising zijn wel fokzuiver voor de gouden kleur.

De kruising buff x witte Orpington is gebaseerd op dezelfde genetische achtergrond en geeft ook scheikuikens. Buff haan x witte hen geeft dus witte haantjes en buff hennetjes. Maar andersom geeft witte haan x buff hen allemaal witte haantjes en hennetjes!

In feite geldt dit voor alle op goud en zilver gebaseerde kleurslagen, dus ook voor goud- en zilver gezoomd, goud- en zilverpatrijs, columbia en buff columbia.

Boven: Goud- en zilver zwartgezoomde Wyandotte kuikens. Niet een kruising goud x zilver, maar bedoeld om u het verschil in donskleur te laten zien. Foto: Elio Corti.

Een andere kleurslag waarbij je het verschil in sekse direct na het uitkomen kan zien, is de koekoek kleurslag, alhoewel de hanenkuikens maar weinig verschillen van de hennenkuikens. Je moet kijken naar een witte vlek op de (zwarte) kopjes. Sommige kuikens hebben maar een heel klein wit vlekje of helemaal geen – dat zijn beslist hennetjes. Als de vlek groter is of minder duidelijk begrensd, is dat een haantje. De volgende foto's werden ons beschikbaar gesteld door de American Dominique Club:

Dit is een groepje hanenkuikens. Zie hoeveel verschil er is in de kopvlekjes; meestal zijn het meerdere verspreide vlekjes. Het tweede kuiken van links zou een 'beginneling' voor de gek houden, maar kijk ook naar de witte veertipjes achter op de kop, dit moet je ook zien als een deel van de kopvlek.

Dit zijn vier hennenkuikens. Je ziet dat hier de kopvlekjes klein en scherp begrensd zijn. Het kuiken rechts is het moeilijkste geval, echter, wegens het toch wel kleine formaat van de kopvlek, plus de kleur van de poten en snavel (In sommige rassen ook een hulpmiddel. Red) werd deze als hennenkuiken gedetermineerd.

Voor de volledige tekst: http://www.dominiquechicken.com/Sexing_Dominique_chicks.html

Natuurlijk zijn er altijd twijfelgevallen, vaak wel 20%.

Bij de haantjes zie je bij het ouder worden de witte vlek groter worden; het wordt gewoonlijk een licht veerveld dat steeds verder uitspreidt over het dier als de koekoek veertjes zichtbaar worden. En als het dier volwassen is, zal hij altijd lichter zijn dan de hen. (Als de vader NIET lichter gekleurd was – dus fokonzuiver voor de koekoekfactor – dan werkt dit trucje niet!)

Ditzelfde is ook van toepassing op de kuikens in de koekoekpatrijs en koekoekzilverpatrijs kleurslagen, zoals bijvoorbeeld de Bielfelder en de (Cream)Legbar.

Rechts: Bielfelder kuikens. Behalve het kopvlekje zijn de haantjes ook zichtbaar lichter van kleur en de hennetjes donkerer, met duidelijke rugstrepen. Foto met dan aan Alois Sedlak, een Tsjechische hoender- en duivenfokker. Zie meer foto's op zijn website <http://www.chovsedlak.estranky.cz/>

Links: Koekoek zilverpatrijs Bielfelder kuikens. De lichte is het haantje. Zowel koekoekpatrijs als koekoek zilverpatrijs fokzuivere kleurslagen en geven scheikuikens. Foto: Alois Sedlack.

Zoals gezegd zijn er toch altijd kuikens waar we teveel twijfelen. Het verschilt ook per fokstam.

Ook deze kleurslag, waarbij nooit onduidelijkheden zijn, willen we niet onvermeld laten: bij zalmkleurige kuikens hoef je nooit aan het geslacht te twijfelen, als je even een paar weken geduld hebt. Zalmkleurige Faverolles bijvoorbeeld, zijn al te seksen zodra de eerste veertjes verschijnen. Als pas uitgekomen kuiken zijn ze allemaal min of meer hetzelfde: geel. Maar binnen twee weken kan je al het verschil in kleur zien aan de vleugeltjes. Het is heel duidelijk: die met donkere veertjes zijn haantjes en met lichte veertjes zijn hennetjes.

Boven:
Zalmkleurige Faverolles kuikens van een week oud. Zo snel kan je al aan de donkere vleugelveertjes zien wat haantjes zijn.

Links: Ongeveer 4 weken oud en nu hoeft u zeker niet meer te twijfelen.
Foto's: Mick Bassett.

Tot slot

Als je op zoek gaat naar de verschillen tussen hanen- en hennenkuikens, moet je in ieder geval geen kuikens van verschillende rassen vergelijken, omdat elk ras zijn eigen manier van ontwikkelen en opgroeien heeft. Zelfs verschillende bloedlijnen binnen een ras, kunnen al weer anders zijn. En bij krierrassen is het vaak moeilijker dan bij zuivere lijnen van grote rassen.

Scheikuikens geven je de mogelijkheid om al in een heel vroeg stadium hanenkuikens weg te doen, maar vergeet niet, hoe langer je de hanen aanhoudt, hoe beter je kan zien welke de beste haan voor je foktoom of voor de show zal zijn. De beste selectie kan pas gedaan worden als de hanen helemaal zijn uitgegroeid en hun volledige, volwassen bevedering hebben.